

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट मिति २०८२/१२/२४ गते सर्वोच्च अदालतमा दर्ता गरिएको ७३ नं. को निवेदनको विवरण:-

सि.नं	प्रतिवादीहरु	मुद्दा	आयोगको मागदावी तथा विशेष अदालतको फैसला	विशेष अदालतको फैसला र आधार	आयोगबाट सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधारहरु
१	प्रतिवादीहरु नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन उपनिर्देशक हाल सेवानिवृत्त पुण्यराज शाक्य समेत ६ जना मु.नं (०८२-CR- ००४८) आदेश मिति २०८२।१२ ।०२, २०८२/१२ /०३, २०८२/१२ /०५, २०८२/१२ /०८ र २०८२/१२ /०९	गैरकानूनी लाभ हानी पुन्याई भ्रष्टाचार गरेको ।	आयोगको मागदावी •प्रतिवादीहरु डा.पुण्यराज शाक्य,China CAMC Engineering co.ltd को तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजाल , रतीश चन्द्रलाल सुमन ,हरि बहादुर खड्का ,रोशन चित्रकार र भिम प्रसाद आचार्य समेतका जना ६ ले अन्य राष्ट्रसेवक प्रतिवादीहरु, China CAMC Engineering Co.Ltd. तथा उक्त कम्पनीका पदाधिकारीसँगको मिलेमतो तथा योजनामा आफूसमेतका प्रतिवादीहरुलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकार/सार्वजनिक संस्था/नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई आरोप पत्रको तालिका नं. ५ मा विस्तृत विश्लेषण गरिए बमोजिम ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानबन्धे रुपैयाँ पचास पैसा) गैरकानूनी हानी पुन्याउने बदनियतले स्वीकृत लागत अनुमान १६९,६९७,०००.०० अमेरिकी डलर भन्दा अस्वभाविक रूपमा लागत अनुमान ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर बढाई संशोधन गरी गराई २४४,०४०,४५०.०० अमेरिकी डलर बढी मूल्य तिरी मनासिब कारण विना अन्य राष्ट्रसेवक र गैरराष्ट्रसेवक निर्माण व्यवसायी समेतका प्रतिवादीहरूसँगको एक आपसको मिलेमतोमा यी प्रतिवादी समेतले आफूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकार/सार्वजनिक संस्था/नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई गैरकानूनी हानी पुन्याउने बदनियतले लागत इष्टिमेट अस्वभाविक रूपमा बढाई संशोधन गरी काम गरे गराएको, सोही बढी दायित्व वहन गर्नुपर्ने गरी खरिद कार्यको सम्झौता गरी गराई सोही आधारमा अस्वभाविक रूपमा बढी मूल्य तिरी खरिद गरी गराई सोही बमोजिम	आदेश: प्रतिवादीहरुलाई धरौटी रकम लिइ तथा साधारण तारेकमा छोडने आदेश भएको। विशेष अदालतले आदेश गर्दा लिएका आधारहरु: •प्रतिवादीहरु डा.पुण्यराज शाक्य ,हरि बहादुर खड्का ,रोशन चित्रकार को पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण सम्बन्धमा लागत अनुमान स्वीकृत गर्ने लगायत, निर्माण कम्पनीसँग सम्झौताको अन्य कुनै पनि प्रक्रियामा संलग्न रहेको नदेखिएको। •यि प्रतिवादीहरु डा.पुण्यराज शाक्य , हरि बहादुर खड्का ,रोशन चित्रकार को पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण खरिद प्रक्रियाको निर्णायक चरणमा प्रत्यक्ष संलग्न रहेको नदेखिएको। •प्रतिवादी China CAMC Engineering co.ltd ले नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण र China CAMC Engineering co.ltd विच मिति २०७१।०२।०८ मा भएको Commercial Contract Agreement समेतका मिसिल संलग्न तत्काल प्राप्त आधार प्रमाणहरुका आधारमा निजको संलग्नता रहेको भन्ने देखिन आएको । •प्रतिवादीहरु भीम प्रसाद आचार्य र रतीश चन्द्रलाल सुमन ले अनुसन्धानको क्रममा तथा अदालतमा कसूरमा ईन्कार रही बयान गरेतापनि विमानस्थल निर्माण सम्बन्धमा तत्कालीन पदीय जिम्मेवारी बमोजिम संशोधित लागत अनुमान बमोजिम	•पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि तयार भएका लागत अनुमानका सन्दर्भमा हेर्दा:- सर्वप्रथम उक्त अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि Japan International Cooperation Agency (JICA) ले विस्तृत अध्ययन गरी पेस गरेको निर्माण लागत अनुमान सहितको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन १९८९ समेतलाई आधार लिई Joshi Associate Engineering Consultant ले दिएको निर्माण लागत अनुमान सहितको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन बमोजिमको लागत अनुमानलाई नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६७/०६/०६ को बैठकले पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि १४५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) लागत अनुमान तय गरी अग्रिम कारवाहीको लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा लेखी पठाउने निर्णय भएको देखिन्छ। संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयबाट लागत अनुमान र EPC Document लगायतका कागजातहरुमा परामर्श र स्वीकृतको लागि मिति २०६७/०७/१७ मा अर्थ मन्त्रालयमा पत्राचार भएको देखिन्छ। यसरी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम तयार भएको लागत अनुमानलाई नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६७/०६/०६ को बैठकले स्वीकृत गरेको देखिन्छ। नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि EPC (Engineering, procurement Construction) Model बाट गर्ने गरि प्राधिकरण संचालक समितिको २०६८/१०/२४ मा बसेको २५० औं बैठकको निर्णयबाट अमेरिकी डलर १७०.५३ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट सहित) लागत लाग्ने गरी तयार पारिएको EPC Document स्वीकृत गर्ने र मिति २०६८/१०/२६ को राष्ट्रिय दैनिक पत्रपत्रिकामा संलग्न सूचना प्रकाशित गर्ने निर्णय भएको देखिन्छ। उक्त लागत अनुमानमा मिति २०६९/०१/०२ गते प्राधिकरणमा तत्कालिन महानिर्देशक त्रिब्रत मानन्धरले माटोको काट्ने कामको रकम घटाउँदा हुन आउने अमेरिकी डलर १६९.६९७ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट सहित) लाई संशोधित संशोधित लागत अनुमान कायम गरी सोही अनुसार Revised Bill of Quantity सवै Bidder लाई पठाउने भनी प्राधिकरणका महानिर्देशकबाट मिति २०६९/०१/०२ मा निर्णय भई मिति २०६९/०१/०४ (१६ अप्रिल २०१२) मा सवै Bidder लाई Revised Bill of Quantity पठाएको देखिन्छ। बोलपत्रको म्याद थप सम्बन्धमा प्रतिनिधी सभा सार्वजनिक लेखा समितिको मिति २०६८/१२/१२ को निर्देशन र केही ठेकेदार कम्पनीको अनुरोधमा प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६९/०१/०९ को २५४ औं बैठकले बोलपत्र दाखिलाको म्याद थप १० दिन अर्थात् ४ मे २०१२ सम्म थप गर्ने निर्णय गरी सोको आधारमा मिति २०६८/१०/२६ (९ फेब्रुअरी २०१२) को The Kathmandu Post दैनिक पत्रिकामा EPC Contract अन्तर्गत ठेकेदार छनौटको लागि प्राधिकरणले ३० दिन अर्थात् ९ मार्च २०१२ भित्र बोलपत्र फाराम खरिद गरी ४५ दिन अर्थात् २४ मार्च २०१२ भित्र बोलपत्र फाराम दर्ता गराई सक्नेगरी ठेक्का नं. ०१/ATPDD/PRIA/२०११/१२ को बोलपत्र आह्वान गरेको देखिन्छ। यसरी प्राधिकरणका महानिर्देशकबाट मिति २०६९/०१/०२ मा स्वीकृत लागत अनुमान सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४ को उपनियम (२) को खण्ड (घ) सम्मत रहेको देखिन्छ। तसर्थ, उक्त लागत अनुमानलाई कानुनसम्मत अधिकारीबाट स्वीकृत भई सो को आधारमा बोलपत्रको कारवाही अगाडि बढेको देखिँदा १६९.६९७ मिलियन अमेरिकी डलर (३% कन्टिजेन्सी र १३% VAT समेत) लागत अनुमानले नै कानुनी ग्राह्यता प्राप्त अन्तिम लागत अनुमान रहेको स्पष्ट देखिन्छ। •मिति २०६८।०६।०६ मा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण संचालक समितिले विमानस्थलको लागत १४५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) स्वीकृत गरे पश्चात उक्त अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि मिति २०६८/०८/२६ (१२ डिसेम्बर २०११) मा China CAMC Engineering Co. Ltd का Regional General Manager Mr. Liu Shengcheng ले पर्यटन मन्त्रीलाई सम्बोधन गरी पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागि २८६.५२६ मिलियन अमेरिकी डलर लागत सहितको ३० डिसेम्बर २०११ सम्म मान्य हुने गरी आर्थिक एवं प्राविधिक

	<p>भुक्तानी भएको देखिदा निज प्रतिवादीहरू डा.पुण्यराज शाक्य, China CAMC Engineering co.ltd, रतीश चन्द्रलाल सुमन, हरि बहादुर खड्का, रोशन चित्रकार र भिम प्रसाद आचार्य समेतलाई बिगो ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रुपैयाँ पचास पैसा) कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (घ), (ङ) र (ज) विपरीतको कसूरमा सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम कैद र बिगो ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रुपैयाँ पचास पैसा) बमोजिम जरिवाना सजाय गरी उक्त नोक्सानी भएको बिगो असुल उपर हुन मागदावी लिइ विशेष अदालतमा आरोपपत्र दायर गरिएको अवस्था छ।</p> <p>धुनछेक आदेश</p> <p>विशेष अदालत काठमाण्डौंवाट प्रतिवादीहरू मध्येका प्रतिवादीहरू डा. पुण्यराज शाक्यको हकमा साधारण तारिखमा राखे गरी मिति २०८२।१२।२ गते, प्रतिवादी China CAMC Engineering co.ltd को तर्फवाट अधिकार प्राप्त रविन रिजालको हकमा मिति २०८२।१२।०३ गते रु.२५,००,०००/- धरौटी रकम माग गर्ने गरी, प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमनलाई मिति २०८२।१२।०५ गते रु.५,००,०००/- धरौटी माग गर्ने गरी र हरि बहादुर खड्का को हकमा मिति २०८२।१२।०५ गते साधारण तारिखमा राखे गरी, अर्का प्रतिवादी रोशन चित्रकारको हकमा मिति २०८२।१२।०८ गते साधारण तारेकमा राखे गरी र अर्का प्रतिवादी भिम प्रसाद</p>	<p>परियोजना कार्यन्वयन गर्ने क्रममा निजले भूमिका निर्वाह गरेको भन्ने सम्म देखिएको।</p>	<p>प्रस्ताव र कम्पनीको योग्यता/सूचना/जानकारी समेत खुलाई प्रस्ताव पठाएको देखिन्छ। China CAMC Engineering Co. Ltd को १२ डिसेम्बर २०११ को प्रस्ताव उपर मिति २०६८/०९/०१ मा CAAN का महानिर्देशक सहितका पदाधिकारी र China CAMC का प्रतिनिधि बीचको बैठकबाट विमानस्थलमा लागत बढी पर्ने Concrete Pavement बनाउने, प्राधिकरणको डिजाइनमा Runway को Slope कम गर्दा लागत बढ्ने र प्रस्तुत डिजाइनमा Hanger र Taxiway को व्यवस्था हुनुपर्ने भनी छलफल भई मिति २०६८/०९/०६ मा सोही राय/प्रतिक्रिया पर्यटन मन्त्रालयमा पठाएको देखिन्छ। यसरी, पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको लागत अनुमान १४५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) स्वीकृत भए लगत्तै China CAMC Engineering Co. Ltd ले लागत अनुमान बढाई परियोजना लागत २८७ मिलियन अमेरिकी डलरमा निर्माण कार्य गर्न दिनुपर्ने भनी बढ्नियत पूर्वक प्रचलित कानूनी विपरीत प्रस्ताव पेस गरेको देखिएवाट उक्त China CAMC Engineering Co. Ltd कम्पनीले पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणमा बढनियतपूर्वक लागत अनुमान बढाई सोको ठेक्का प्राप्त गर्न हर सम्भव प्रयास गरेको देखिन्छ।</p> <p>नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६८/०९/२१ को २४७ औं बैठकले सञ्चालक समितिको मिति २०६७/०६/०६ को (नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण संचालक समितिले विमानस्थलको लागत १४५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) स्वीकृत गर्ने निर्णय) निर्णय अनुरूपको मापदण्ड र China CAMC Engineering Co. Ltd को १२ डिसेम्बर २०११ को प्रस्तावमा फरक देखिएका संरचना, डिजाइन तथा लागत अनुमान समेतका विषयमा अध्ययन गरी पुनरावलोकन गर्न सञ्चालक समितिका सदस्य मनोज कार्कीको संयोजकत्वमा ४ (चार) सदस्यीय उप-समिति गठन गरेकोमा उक्त उपसमितिले नेपाल राष्ट्र बैंकको मुद्रास्फिति ९.६% का आधारमा लागत गणना गर्दा लागत १६६.४१ मिलियन अमेरिकी डलर (३% कन्टिजेन्सी र १३% VAT समेत) हुने, China CAMC Engineering Co. Ltd को प्रस्तावमा उल्लिखित लागत २८७ मिलियन अमेरिकी डलर उच्च देखिएकोले सोको औचित्य प्रष्ट्याउन नसकिने र कानूनी अड्चन आउने, China CAMC Engineering Co. Ltd ले पेस गरेको डिजाइन र स्पेसिफिकेशनको आधारमा कार्य अगाडि बढाउँदा पुन EIA गर्नुपर्ने र सोको लागि थप २ वर्ष लाग्ने भएकोले पूर्व स्वीकृत EPC टेण्डर डकुमेण्टमा व्यवस्था भएको आवेदकको लागि आवश्यक न्यूनतम ग्राह्यता (Eligibility) यथावत कायम रहन र परियोजनाको लागत मुद्रास्फितिको आधारमा US\$ १६६.४१ million लाई आधार मानी नेपालको प्रचलित कानुन अनुरूप प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट गर्न उचित हुने, अर्थ मन्त्रालय वैदेशिक सहायता समन्वय महाशाखाको मिति २०६७/०२/२७ को पत्र अनुसार पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना कार्यान्वयन गर्न खुल्ला प्रतिस्पर्धाद्वारा Turnkey आयोजनाको रूपमा काम गर्ने गरी चिनियाँ ठेकेदारहरू मध्येबाट छनौट गरी २०१० डिसेम्बर भित्र जानकारी पठाउन हुन भनी लेखी आएकोले सोहि अनुरूप EPC Contract अगाडि बढाउन मनासिव देखिन्छ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवेदन पेस गरेको देखिन्छ। उक्त उपसमितिको प्रतिवेदनसमेतको आधारमा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६८/१०/२४ को २५० औं बैठकले यस अघि समितिबाट स्वीकृत EPC Document लाई आवश्यकतानुसार परिमार्जन गरी अमेरिकी डलर १७०.५३ मिलियन (३ प्रतिशत कन्टिजेन्सी र १३ प्रतिशत भ्याट सहित) कुल लागत लाग्ने गरी तयार पारिएको EPC Document स्वीकृत गर्ने; चिनियाँ कम्पनी, चिनियाँ साझेदारी कम्पनी वा चिनियाँ नेपाली साझेदारी कम्पनी (तर चिनियाँ कम्पनीको लगानी ५१ प्रतिशतभन्दा बढी हुनुपर्ने) हरुको लागि मात्र सहभागिता हुनेगरी ४५ दिनको म्याद दिई मिति २०६८/१०/२६ को राष्ट्रिय दैनिक पत्रपत्रिकामा संलग्न सूचना प्रकाशित गर्ने भनी गरेको निर्णय को आधारमा मिति २०६८/१०/२६ (९ फेब्रुअरी २०१२) को The Kathmandu Post दैनिक पत्रिकामा EPC Contract अन्तर्गत ठेकेदार छनौटको लागि प्राधिकरणले ३० दिन अर्थात ९ मार्च २०१२ भित्र बोलपत्र फाराम खरिद गरी ४५ दिन अर्थात २४ मार्च २०१२ भित्र बोलपत्र फाराम दर्ता गराई सक्ने गरी ठेक्का नं. ०१/ATPDD/PRIA/२०११/१२ को बोलपत्र आह्वान गरेको देखिन्छ। त्यसैगरी उक्त ठेक्का नं. ०१/ATPDD/PRIA/२०११/१२ को ठेक्काको बोलपत्र प्रस्ताव पेस गर्ने China CAMC Engineering Co. Ltd. लगायत जम्मा ३ वटा कम्पनी रहेकोमा उक्त कम्पनीहरू मध्ये लागत अनुमान १४५ मिलियन अमेरिकी डलर स्वीकृत भए लगत्तै China CAMC Engineering Co. Ltd. ले लागत अनुमान बढाई परियोजना लागत २८७ मिलियन अमेरिकी डलरमा</p>
--	---	--	--

	<p>आचार्यको हकमा मिति २०८२।१२।०९ गते रु.२,५०,०००/- धरौटी माग गर्ने भनी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी आदेश भएको अवस्था देखिन्छ।</p>	<p>निर्माण कार्य गर्न दिनुपर्ने भनी प्रचलित कानूनी विपरीत प्रस्ताव पेस गर्नु नै China CAMC Engineering Co. Ltd को बदनियत पूर्ण कार्य रहेको स्पष्ट देखिन्छ।</p> <p>• पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको उक्त ठेक्का नं. ०१/ATPDD/PRIA/२०११/१२ को बोलपत्र मूल्याङ्कन गर्नको लागि प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०६९/०२/३१ को २५६ औं बैठकले सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४७ बमोजिम प्राधिकरणका निर्देशक मुकुन्द भण्डारीको संयोजकत्वमा मूल्याङ्कन समितिको गठन गरेको देखिन्छ भने प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव अलग अलग खाममा सिलबन्दी गरी पेस गर्ने पद्धति (Sealed Two Envelope System) अन्तर्गत शुरु भएको खरिद प्रकृयाको बोलपत्रको चरणमा प्राविधिक मूल्याङ्कन गर्दा नै China CAMC Engineering Co.Ltd. लगायतका ३ वटै बोलपत्रदाताले Technical Experience पूरा नगरेको भनी मूल्यांकन प्रतिवेदन पेश भएकोमा खरिद प्रक्रियामा ३ वटै बोलपत्रदाताहरू अनुत्तिर्ण भई खरिद प्रकृया नै रद्द गर्नुपर्ने सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा २६(१)(ख) लगायतका कानूनी प्रावधानहरूको अनिवार्य पालना गर्नु पर्ने कर्तव्य भएका यि राष्ट्र सेवक प्रतिवादीहरूले सो अनुसार नगरी प्राविधिक प्रस्तावको मूल्यांकनको चरणमा Technical Experience पूरा नगरि Disqualify भएका बोलपत्रदाताहरूको आर्थिक प्रस्ताव समेत खोलेर मूल्यांकन गर्ने कार्य बदनियतपूर्ण देखिन्छ। आर्थिक प्रस्तावको मूल्यांकनमा समेत ३ वटै बोलपत्रदाताले कबोल गरेको रकम प्राधिकरणबाट स्वीकृत लागत अनुमान अस्वभाविक रूपमा बढी भएकोले सारभूतरूपमा प्रभावग्राही नरहेका भनी मूल्यांकन प्रतिवेदन पेश भैसकेको अवस्थामा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २३,२४ र २६ समेतका प्रचलित कानून बमोजिम उक्त खरिद प्रकृया रद्द/अस्वीकृत गरी पुनः नयाँ प्रकृयामा जानु पर्नेमा सो अनुसार नगरी बदनियतपूर्वक खरिद प्रक्रिया अगाडी बढाएको प्रष्ट देखिन्छ। यसरी बोलपत्रदाता China CAMC Engineering Co.Ltd. र यि प्रतिवादीहरूको मिलेमतोमा China CAMC Engineering Co.Ltd वार्ताको लागि लिखित प्रस्ताव पेश गरेको देखिन्छ। सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले समेत सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम वार्ता गर्ने प्रावधान नै नभएको भनी विषय विज्ञ निकायले स्पष्ट राय उपलब्ध गराएको अवस्थामा उक्त राय प्राप्त हुदाँ हुँदै जसरी पनि वार्ता माफत ठेक्का प्राप्त गर्ने बदनियत राखी China CAMC Engineering Co.Ltd ले वार्ताको लागि पुनःप्रस्ताव पेश गरेको देखिन्छ भने प्राधिकरणका पदाधिकारी/कर्मचारी लगायतका यि प्रतिवादीहरू समेतले कानून विपरीत China CAMC Engineering Co.Ltd को वार्ताको प्रस्तावलाई स्वीकार गरेको देखिन्छ। बोलपत्र आह्वान गर्दाको बखत नै जारी भएको BID Document मा पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको Master plan लगायतका Feasibility study Report समावेश भएको, प्रिविड बैठकमा नै सो बिषयलाई प्राधिकरणको तर्फबाट स्पष्ट गरी सोमा सहमत भई China CAMC Engineering Co.Ltd ले बोलपत्र दाखिल गरेकोमा प्रस्ताव अस्वीकृतको जानकारी पाए पश्चात बोलपत्रदाताले पुनः Feasibility study Report तयार गर्नुपर्ने भनी थप शर्त राखी पत्राचार गर्ने कार्य गर्नु र त्यस्ता सरासर कानून विपरीतका सर्तलाई जानी बुझि सहजरूपमा स्वीकार गरी बाँकी प्रकृयालाई अगाडि बढाउन आमन्त्रण गर्ने प्राधिकरणको उक्त कार्य सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ बमोजिम अपनाउनु पर्ने पारदर्शीता र प्रतिस्पर्धाका मूलभूत सिद्धान्त प्रतिकूलको भई कानूनको ठाडो उल्लंघन भएकोले यि प्रतिवादीहरूको कसूरजन्य कार्यमा बदनियतपूर्ण संलग्नता थप पुष्टि भएको देखिन्छ। यसको साथै We would like to express our commitment to implement the project remaining within the framework of cost estimate made by Civil Aviation Authority of Nepal भन्ने प्रतिबद्धता सहित बोलपत्रदाता China CAMC Engineering Co.Ltd ले ४ डिसेम्बर २०१२ मा वार्ता गर्ने प्रस्ताव पेस गरेकोमा सोही बोलपत्रदाताले Feasibility study Report तयार गरी सोको आधारमा Bill of quantity and contract price तय हुनु पर्ने भनी सर्त राखी पुनः १४ मार्च २०१३ मा प्राधिकरणलाई पत्राचार गरी कपटपूर्ण तरिकाले परियोजना लागत बढाई आफु समेतले गैरकानूनी लाभ प्राप्त गर्ने बिभिन्न बहाना बनाई सर्तहरू थप गर्दै गएको र उक्त सर्तलाई प्राधिकरणको १७ मार्च २०१३ को पत्रको व्यहोराले स्वीकार गरेको देखिँदा यस्तो कार्यबाट यि प्रतिवादीहरूले एक आपसको मिलोमतो गरी उक्त कम्पनिले पेश गरेको वार्ताको प्रस्तावलाई नै स्वीकार गरी सम्झौता गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाएको मिसिल संलग्न कागजातबाट स्थापित भएको छ। यस स्थितिमा तत्काल प्राप्त प्रमाणका आधारमा यि प्रतिवादीहरू कसूरदार हुन भनि विश्वास गर्नु पर्ने मिशिल संलग्न उल्लिखित पर्याप्त सबुद प्रमाण एवं ति</p>
--	--	--

				<p>प्रमाणबाट कसूरदार भएको देखिने मनासिव आधारहरू हुदाँ हुदै विशेष अदालत, काठमाण्डौबाट थुनछेकको रोहमा उक्त प्रमाणहरूको उचित मुल्यांकन नगरि यि प्रतिवादीहरूलाई साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्ण गर्ने गरि भएको आदेश बेरितको देखिदा बदर भागी छ।</p> <p>• पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय बिमानस्थल निर्माणको लागि बोलपत्रदाता China CAMC Engineering Co.Ltd को १४ मार्च २०१३ को पत्रमा उल्लेख भए अनुसार China Airport Construction Group Corporation (CACC) र बोलपत्रदाता कम्पनी China CAMC Engineering Co.Ltd ले तयार गरेको बिमानस्थल निर्माणको लागि २६४.९५८मिलियन अमेरिकी डलर लागत लाग्ने भन्ने समेत व्यहोरा उल्लेख भई तयार भएको Feasibility study Report उपर नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको तर्फबाट यि प्रतिवादी सुमन कुमार श्रेष्ठ, कुल प्रसाद सिंखडा, हंस राज पाण्डेय समेतका अन्य प्रतिवादीहरू महेश कुमार बस्नेत, तत्कालीन उपनिर्देशक अशोक कुमार सुवेदी, तत्कालीन उपनिर्देशक सुवर्णराज उपाध्याय, तत्कालीन प्रबन्धक मुरारी भण्डारी, तत्कालीन उपनिर्देशक नारायण गिरी, तत्कालीन उपप्रबन्धक प्रदीप अधिकारी र तत्कालीन निर्देशक बाबुराम पौडेल समेतको संलग्नतामा China Airport Construction Group Corporation (CACC) र बोलपत्रदाता कम्पनी China CAMC Engineering Co.Ltd का प्रतिनिधि सहित जुलाई ९ देखि १६, २०१३ (मिति २०७०/०३/२५ देखि २०७०/०४/०१ सम्म) मा बैठक बसी उक्त Feasibility Study Report लाई Highly appreciated भन्दै बैठकले निर्णय माइन्ड्युट गरेको र बिमानस्थल निर्माणको लागि २६४.९५८ मिलियन अमेरिकी डलर लागत लाग्ने भन्ने सम्बन्धमा यि प्रतिवादीहरू सुमन कुमार श्रेष्ठ, कुल प्रसाद सिंखडा, हंस राज पाण्डेय समेतले कुनै प्रतिक्रिया उल्लेख नगरी लागत बढ्ने गरि पेश भएको Feasibility Study Report स्वीकार तथा स्वामित्वग्रहण गरेको देखिन्छ। उक्त बैठकबाट भएको निर्णयको आधारमा नै China CAMC Engineering Co.Ltd को बदनियतपूर्ण मिलोमतोमा परियोजना लागत बढाउने उद्देश्यलाई औपचारिक प्रक्रिया भित्र प्रवेश गरे गराएको र सोही Feasibility study Report समेतको आधारमा राय परामर्श दिन भनी नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले मिति २०७०/०५/२९ मा सर्वोच्च अदालतका पूर्व रजिष्ट्रार डा.रामकृष्ण तिमिल्सिनाको संयोजकत्वमा डा.पुरुषोत्तम डंगोल र विनोदानन्द चौधरी सदस्य रहनेगरी परामर्शदाता टोली गठन गरी उक्त टोलीले मिति २०७०/०७/२९ मा सोही Feasibility study Report समेतलाई आधार मानी २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (मू.अ.कर बाहेक) लागतको सीमा कायम गरी खरिद प्रक्रियालाई निरन्तरता दिन सिफारिस सहितको प्रतिवेदन दिएको देखिन्छ। उक्त परामर्शदाता टोलीको प्रतिवेदन समेतको आधारमा Commercial Contract Agreement तयार गर्न प्राधिकरणका तत्कालिन उपमहानिर्देशक यि प्रतिवादी सुमन कुमार श्रेष्ठको संयोजकत्वमा यि प्रतिवादीहरू हंसराज पाण्डेय कुल प्रसाद सिंखडा, रामचन्द्र सुवेदी र द्वारिका प्रसाद भट्टराई समेत रहेको प्राविधिक समेतले China CAMC Engineering Co.Ltd कम्पनीकै प्रतिनिधिहरूसँग २९ अप्रिल देखि ६ मे २०१३ (२०७१/०१/१६ देखि २३ सम्म) पटक पटक वार्ता गरी २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) सम्झौता रकम कायम गरी खरिद सम्झौता गर्न मिति २०७१/०१/२३ मा सिफारिस सहित प्रतिवेदन पेश गरेको र सोही प्रतिवेदनसाथ पेश भएको मस्यौदा अनुसार नै २२ मे २०१४ (मिति २०७१/०२/०८) मा खरिद सम्झौता (Contract Agreement) भएको देखिन्छ।</p> <p>• Commercial Contract Agreement भएपश्चात लागत अनुमानमा रकम बढ्न गएको विषयमा थप हुन गएका Item र पेश गरिएको Price Index बढ्न गएको रकम लगायतका विषयमा Domestic र Foreign Item छुट्याई थप विवेचन गर्न उपयुक्त हुने भनी मिति २०७१/०५/२४ मा तत्कालीन पर्यटन सचिव सुरेशमान श्रेष्ठको कार्यकक्षमा तत्कालीन अर्थ सचिव सुमन प्रसाद शर्मा र प्राधिकरणका महानिर्देशक रतिश चन्द्रलाल सुमन समेतले छलफल गरी सोका आधारमा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन आयोजना निर्देशक प्रदीप अधिकारीले सोही दिन (९ सेप्टेम्बर २०१४) मा 01/ATPDD/NPRIA/2011-12, Review Report on Pokhara Regional International Airport for EPC Contract Procedure विषयमा इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानलाई पत्राचार गरेकोमा उक्त संस्थानका तर्फबाट प्रा.डा.रविन्द्रनाथ श्रेष्ठ, उप-प्राध्यापक सन्तोष कुमार श्रेष्ठ र उप-प्राध्यापक सूर्य ज्ञवालीको टोलीको समिति गठन भई उक्त समितिबाट बदनियत राखी आफ्नो प्राज्ञिक पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी बदनियत राखी Inflation समेतको आधारमा परियोजना लागत मूल्य अभिवृद्धी कर बाहेक २३०.065 मिलियन अमेरिकी डलर हुने भनी सिफारिस सहितको प्रतिवेदन प्राधिकरणमा मिति</p>
--	--	--	--	--

			<p>२०७१/०५/२७ मा पेस गरे गराएको देखिन्छ। उक्त प्रतिवेदनलाई प्राधिकरणका महानिर्देशक रतिश चन्द्रलाल सुमनले मिति २०७१/०५/२९ मा तत्कालीन पर्यटन सचिवलाई सम्बोधन गरी संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा पठाएको देखिन्छ।</p> <p>• मन्त्रपरिषद्ले मिति २०६९/११/०४ मा गरेको निर्णय भन्दा फरक हुनेगरी Commercial Agreement को रकम स्वीकृत लागत अनुमान भन्दा बढी हुनुको उपयुक्त पुष्ट्याई तथा Commercial Agreement गर्नुपर्नाको कारण आधार खुलाई पठाउन अर्थ मन्त्रालयले मिति २०७१/०६/०८ को पत्र (शाखा अधिकृत कमल कुमार भट्टराई, सहसचिव मधुकुमार मरासिनी र सचिव सुमन प्रसाद शर्माको निर्णयले) बाट संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा लेखी पठाए पश्चात संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले मिति २०७१/०६/१२ को पत्र (उपसचिव हरि बहादुर खड्का, सहसचिव मोहनकृष्ण सापकोटा र सचिव सुरेशमान श्रेष्ठबाट स्वीकृत भई) बाट नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणमा अर्थ मन्त्रालयले उठाएका विषयमा जवाफ माग गरेकोमा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन महानिर्देशक रतिश चन्द्रलाल सुमनले मिति २०७१/०६/१२ कै पत्रबाट इन्जिनियरिङ् अध्ययन संस्थानको मिति २०७१/०५/२७ को प्रतिवेदनले समेत Commercial Contract Agreement अंक २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलरको पुष्ट्याई गरेकोले सोही रकम संशोधित स्वीकृत लागत भएको भन्ने समेत व्यहोरा खुलाई संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा पठाएको देखिन्छ। संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले प्राधिकरणबाट प्राप्त उक्त व्यहोरा अनुसार नै Commercial Contract Agreement अंक २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलरको पुष्ट्याई/मनासिव भएको निर्णय (उपसचिव हरि बहादुर खड्का, सहसचिव मोहनकृष्ण सापकोटा, सचिव सुरेशमान श्रेष्ठ र मन्त्री दिपकचन्द्र अमात्यको स्वीकृतिमा) सहित ऋण सहायताको प्रक्रिया अगाडि बढाउन मिति २०७१/०६/१४ मा अर्थ मन्त्रालयमा पठाएको देखिन्छ। यसरी, अस्वाभाविक लागत अनुमान बढाई अस्वाभाविक मूल्य तिरी पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको खरिदको Commercial Contract Agreement भएतापनि बोलपत्र आह्वानको सूचनामा नै China Exim Bank सँग ऋण सम्झौता नभएसम्म पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको निर्माण सम्झौता कार्यान्वयनमा आउन नसक्ने भई माथि विवेचित राष्ट्रसेवक प्रतिवादीहरू र China CAMC Engineering Co. Ltd तथा उक्त कम्पनीका पदाधिकारीहरूले सम्झौता बमोजिमको नगद वा अन्य गैरकानूनी लाभ प्राप्त गर्न उक्त अस्वाभाविक लागत अनुमान बढाउनुका आधार कारण तथा औचित्य पुष्टि गर्नलाई कानुन विपरीतको कार्य गरी गराई हरसम्भव प्रयास गरे गराएको देखिन्छ। उक्त बदनियतपूर्ण कार्य गरी गराई बढाईएको लागत अनुमानलाई जसरी पनि मन्त्रपरिषद् बाट स्वीकृत गरी गराई सोही आवरणमा आफूसमेतका प्रतिवादीहरू कसूर सजायबाट बचन पटक पटक प्रस्ताव मन्त्रपरिषद् मा लगेतामा बढाईएको लागत अनुमानमा स्वीकृती दिएको देखिदैन। राष्ट्रसेवक तथा गैरराष्ट्रसेवक प्रतिवादीहरू र China CAMC Engineering Co. Ltd तथा उक्त कम्पनीका पदाधिकारीहरूले Commercial Contract Agreement बमोजिमको सम्झौता कार्यान्वयन गरी आफूसमेतले गैरकानूनी लाभ प्राप्तिको लागि मिति २०७१/०७/०३ मा अर्थमन्त्रीको कार्यकक्षमा तत्कालीन अर्थमन्त्री डा. रामशरण महत, अर्थ सचिव सुमन प्रसाद शर्मा, कानुन सचिव भेषराज शर्मा, निमित्त पर्यटन सचिव मोहनकृष्ण सापकोटा, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव मधुकुमार मरासिनी, पर्यटन मन्त्रालयका उप-सचिव हरि बहादुर खड्का, अर्थ मन्त्रालयका उप-सचिव लाल बहादुर खत्री, अर्थ मन्त्रालयका उप-सचिव प्रेम उपाध्याय, अर्थ मन्त्रालयका शाखा अधिकृत कमल कुमार भट्टराई, प्राधिकरणका महानिर्देशक रतीशचन्द्र लाल सुमनसमेतको नेपाल सरकारको विशिष्ट दर्जासमेतका कानून, राजस्व लगायतको विषयमा विशेष दखल राखी ज्ञान सिप तथा अनुभवसमेत भएका राष्ट्रसेवकहरू बैठक बसी बसाई आफ्नो पद ओहोदा तथा सुविधाको दुरुपयोग गरी गराई बदनियत राखी अन्य राष्ट्रसेवक प्रतिवादीहरू तथा China CAMC Engineering Co. Ltd समेत सँगको मिलेमतो तथा योजनामा गैरकानूनी रूपमा परिमार्जित लागत अनुमान २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुसार आयोजना कार्यान्वयन गर्न कारवाही अगाडि बढाउन नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को स्वीकृतिका लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले प्रस्ताव पेस गर्ने निर्णय गरे गराएको तथ्य स्थापित भएको देखिन्छ।</p> <p>• यसरी, China CAMC Engineering Co. Ltd लाई नै उक्त बढाएको लागत अनुमानमा ठेक्का दिएको कार्यान्वयन गरी गराई</p>
--	--	--	---

			<p>लाभ प्राप्तिको लागि नै माथि उल्लिखित राष्ट्रसेवकहरूले अस्वाभाविक लागत अनुमान बढाई अस्वाभाविक मूल्य तिरी खरिद गर्न लागेको जानी जानी बदनियत राखी परिमार्जित लागत अनुमान २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुसार आयोजना कार्यान्वयन गर्न कारवाही अगाडि बढाउन भनी निर्णय गरे गराएको देखिएकोमा सोही बमोजिम अर्थ मन्त्रालयको च.नं. ८३२ मिति २०७१/०७/०४ को पत्रबाट उक्त निर्णय माइन्टुटलाई आवश्यक कार्यार्थ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा पठाएको देखिन्छ । सो पश्चात संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले मिति २०७१/०७/०९ को निर्णय (उपसचिव हरि बहादुर खड्का सहसचिव मोहनकृष्ण सापकोटा सचिवसुरेशमान श्रेष्ठ र मन्त्रीदिपकचन्द्र अमात्यको संलग्नता भएको) ले पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल EPC Model बमोजिम नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट परिमार्जित लागत तथा डिजाइन अनुसार कार्यान्वयन गर्न स्वीकृति दिने भन्ने बेहोरा निर्णय हुन प्रस्ताव पेस गरेकोमा नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदको मिति २०७१/०७/१० को बैठकबाट खिचिनिया सहूलियत पूर्ण ऋण अन्तर्गत पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको EPC Model बाट गरिने निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पर्ने रकमको व्यवस्था अर्थ मन्त्रालयले गर्ने" भन्ने निर्णय भएको देखिन्छ। तत् पश्चात संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले मिति २०७१/०७/१३ को पत्र (उपसचिव हरि बहादुर खड्का, सहसचिव मोहनकृष्ण सापकोटा, सचिव सुरेशमान श्रेष्ठ र मन्त्री भीम प्रसाद आचार्यको संलग्नतामा मिति २०७१/०३/०३ मा भएको निर्णय अनुसार) बाट प्राधिकरणका महानिर्देशकले हस्ताक्षरित Loan Application Form संलग्न गरी आवश्यक कारवाहीको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पठाएकोमा अर्थ मन्त्रालयले मिति २०७१/०७/१४ मा पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको लागि सम्झौता भएको रकम २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर China Exim Bank सँग ऋण सहायता माग गर्न Loan Application Form मा अन्तर्राष्ट्रिय महाशाखाका सह-सचिवले हस्ताक्षर गरी पठाउने निर्णय (शाखा अधिकृत कमल कुमार भट्टराई, सहसचिव मधुकुमार मरासिनी, सचिव सुमन प्रसाद शर्मा र मन्त्री रामशरण महतको संलग्नतामा) भई ३१ अक्टोबर २०१४ तदनुसार मिति २०७१/०७/१४ मानै अर्थ मन्त्रालयको Ref No.९१६ बाट Loan Application Form सहित Exim Bank of China मा पत्राचार गरे गराएको तथ्य पुष्टि भएको देखिन्छ।</p> <p>•माथि विवेचना गरिए बमोजिमका यि प्रतिवादीहरूले China CAMC Engineering Co. Ltd तथा उक्त कम्पनीका पदाधिकारीहरू सँगको मिलेमतो तथा योजनामा स्वीकृत लागत अनुमान १६९.६९७ मिलियन अमेरिकी डलरलाई अस्वाभाविक रूपमा बढाई सोहीको आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर र कन्टेन्जन्सी बाहेक २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (मूल्य अभिवृद्धि कर समेत २४,४०,४०,४५०.०० अमेरिकी डलर) मूल्य कायम गरी Commercial Contract Agreement गरी गराई उक्त सम्झौता कार्यान्वयन गर्न China Exim Bank सँग ऋण सहायता माग गर्न अर्थ मन्त्रालय शाखा अधिकृत कमल कुमार भट्टराई, उपसचिव लाल बहादुर खत्री, सहसचिव मधुकुमार मरासिनी, सचिव सुमन प्रसाद शर्मा र मन्त्री डा.रामशरण महत संलग्न रही मिति २०७१/०७/१४ मा निर्णय गरी गराई China Exim Bank मा Loan Application Form पठाई/सम्झौता गरी गराई पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको ठेक्का कार्यान्वयन गरी गराई स्वीकृत लागत अनुमान भन्दा बढी अस्वाभाविक मूल्य कायम गरी मिति २०७५/०४/२५ (१० अगष्ट २०१८) देखि मिति २०८०/११/०८ (२० फेब्रुअरी २०२४)सम्मको अवधिमा २२,४७,७२,०८७.९६ अमेरिकी डलर अर्थात १,४१,९३,४५,८२६.६५ RMB रकम (मूल्य अभिवृद्धि कर समेत) निर्माण व्यवसायी China CAMC Engineering Co. Ltd लाई भुक्तानी भएकोमा माथि विवेचना गरिए बमोजिम उक्त भुक्तानी भएको रकम मध्ये ७४,३४३,४५० अमेरिकी डलर अस्वाभाविक लागत अनुमान बढाई सोहीको आधारमा अस्वाभाविक मूल्य तिरी निर्माण खरिद गरी गराई China CAMC Engineering Co. Ltd लाई भुक्तानी गरि नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई विगो ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रुपैयाँ पचास पैसा) नोकसानी पुर्याएको तथ्य स्थापित भएको देखिँदा देखिँदै मिसिल संलग्न उक्त तत्काल प्राप्त प्रमाणको विवेचना नगरी भएको आदेश बेरितको देखिन्छ।</p>
--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • प्रस्तुत मुद्दाको आरोप पत्रमा प्रतिवादी कायम गरिएका निम्न प्रतिवादीहरूले देहाय अनुसारको भ्रष्टाचारजन्य कसूर गरेको तथ्य स्थापित भएको देखिन्छ। • नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन उपनिर्देशक डा.पुण्यराज शाक्यको हकमा: प्रतिवादी डा.पुण्यराज शाक्यले बदनियत राखि आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ लगायतको प्रचलित कानून विपरीत आफु नै रहेको बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिबाट Technical Evaluation मा सबै बोलपत्रदाता अनुत्तिर्ण रहेको भनी मिति २०६९/०३/२६ मा प्रतिवेदन दिई खरिद प्रक्रिया अन्तर्गत प्राविधिक मूल्याङ्कनको कार्य सम्पन्न गरेकोमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २३ र २४ समेतको प्रचलित कानून विपरीत हुने गरी आर्थिक प्रस्ताव खोली China CAMC कम्पनी सँग वार्ता गर्ने वातावरण बनाएको देखिन्छ। लागत बढाउने योजनासहित China CAMC Engineering Co.Ltd. कै संलग्नतामा परियोजनाको लागत २६४.९५८ मिलियन अमेरिकी डलर हुने बेहोरा उल्लेख भई लागत बढाउने गरी पेस हुन आएको Feasibility Study Report माथि जुलाई ९-१६,२०१३ सम्म China CAMC कै प्रतिनिधिसँग छलफल/बैठक गरी सो Feasibility Study Report लाई स्वीकार गरी लागत बढाउने कार्यमा मिलेमतो गरी भूमिका निर्वाह गरेको देखिन्छ। त्यसै गरि, यि प्रतिवादीले प्राधिकरणका तत्कालीन महानिर्देशकले मिति २०७१/०१/१४ मा गठन गरेको Commercial Agreement तयार गर्ने प्राविधिक कमिटीमा रही सारभूत रुपमा प्रभावग्राही नरहेको बोलपत्रदाता China CAMC कम्पनीको स्वार्थ अनुकूल हुने गरी Bidding Document मा भएका सर्त, BoQ Items र Modality लाई समेत परिवर्तन गरी Draft Commercial Agreement लाई अन्तिम स्वरुप दिन China CAMC कम्पनीसँग २९ अप्रिल-६ मे २०१४ (२०७१/०१/१६-२३ सम्म) पटक पटक वार्ता गरी २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) सम्झौता रकम कायम गर्न मिति २०७१/०१/२३ मा सिफारिस सहित प्रतिवेदन पेस गरेको र सोही प्रतिवेदनसाथ पेस भएको मस्यौदा अनुसार नै Contract Agreement भएको देखिन्छ। यसरी प्रस्तुत मुद्दामा साबिक देखिका पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण खरिद सम्बन्धी घटनाक्रमका बारेमा यी प्रतिवादीलाई निज संलग्नभई गरेका माथि उल्लिखित कार्य कसूरमा संलग्न हुँदा र विषय सन्दर्भ अध्ययन गरी आफ्नो तहबाट निर्णय प्रक्रियामा संलग्न भई कार्य अगाडि बढाउँदा खरिद कार्यको शुरु चरण देखिका कार्य कसूर भए गरेको थाहा जानकारी हुँदाहुँदै जानी बुझी बदनियत राखी यी प्रतिवादीहरूले China CAMC Engineering Co.Ltd., तथा अन्य प्रतिवादीहरूसँग गैरकानूनी स्वार्थ पूरा गर्न मिला सोही अनुरूप मनासिब कारण बिना लागत इष्टिमेट अस्वभाविक रूपमा बढाई संशोधन गरी काम गर्ने गराउने, अस्वभाविक रूपमा बढी मूल्य तिरी खरिद गर्ने गराउने कार्य कसूरलाई निज राष्ट्रसेवकले आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई निरन्तरता दिई निज आफू समेत संलग्न रहेको मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको देखिन्छ। यी प्रतिवादीहरूको सोही कार्य कसूरको आधारबाट बोलपत्र आह्वान गर्दाको बखत स्वीकृत लागत अनुमान १६९,६९७,०००.०० अमेरिकी डलर भन्दा अस्वभाविक रूपमा लागत अनुमान ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर बढाई संशोधन गरी गराई २४४,०४०,४५०.०० अमेरिकी डलर लागत अनुमान कायम गरी गराई अस्वभाविक बढी मूल्य तिरी खरिद कार्यको सम्झौता गरी गराई सोही बमोजिम भुक्तानी लिने दिने कार्य गरेको भन्ने प्रष्ट देखिरहेको अवस्थामा उक्त तत्काल प्राप्त प्रमाण विश्लेषण नगरि विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ड) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्ने प्रतिवादीलाई साधारण तारिखमा राख्ने गरी भएको थुनछेक आदेश बेरितको देखिदा बदर भागी छ। • China CAMC Engineering Co.Ltd को हकमा: • प्रतिवादी China CAMC Engineering Co.Ltd समेतले राष्ट्रसेवक प्रतिवादीहरूसँगको मिलेमतो तथा योजनामा आफूसमेतका प्रतिवादीहरूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकार/सार्वजनिक संस्था/नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई माथि तालिका नं. ५ मा विस्तृत विश्लेषण गरिए बमोजिम ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रुपैयाँ पचास पैसा) गैरकानूनी हानी पुऱ्याउने बदनियतले स्वीकृत लागत अनुमान १६९,६९७,०००.०० अमेरिकी डलर भन्दा अस्वभाविक रूपमा लागत अनुमान ७४,३४३,४५०.००
--	--	--	--	--

			<p>अमेरिकी डलर बढाई संशोधन गरी गराई २४४,०४०,४५०.०० अमेरिकी डलर बढी मूल्य तिरी मनासिव कारण बिना अन्य राष्ट्रसेवक र गैरराष्ट्रसेवक निर्माण व्यवसायी समेतका प्रतिवादीहरु एक आपसमा मिलेमतो गरी गराई प्रतिवादीहरु आफूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकार/सार्वजनिक संस्था/नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई गैरकानूनी हानी पुऱ्याउने बदनियतले लागत इष्टिमेट अस्वभाविक रूपमा बढाई संशोधन गरी काम गरे गराएको, सोही बढी दायित्व बहन गर्नुपर्ने गरी खरिद कार्यको सम्झौता गरी गराई सोही आधारमा अस्वभाविक रूपमा बढी भुक्तानी लिई नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई बिगो ७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रुपैयाँ पचास पैसा) नोकसानी पुर्याएको तथ्य स्थापित भएको देखिदा देखिदै मिसिल संलग्न उक्त तत्काल प्राप्त प्रमाणको विवेचना नगरी China CAMC Engineering Co.Ltd को तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजालको हकमा China CAMC Engineering Co.Ltd उपर मागदावी गरिएको बिगो र निजलाई हुन सक्ने सजायको आधारमा धरौट वा जमानत माग गर्नु पर्नेमा जम्मा रु.२५,००,०००/- धरौटी माग गर्ने गरी भएको आदेश बेरितको देखिदा बदर भागी छ।</p> <p>• नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन महानिर्देशक एवं सञ्चालक समितिका सदस्य-सचिव रतीश चन्द्रलाल सुमनको हकमा: प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमनले बदनियत राखि आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई विमानस्थल निर्माणको लागि लागत बढ्ने बेहोरा समेत उल्लेख भएको Feasibility Study Report माथि जुलाई ९-१६,२०१३ सम्म China CAMC कै प्रतिनिधिसंग छलफल/बैठक गरी सो Feasibility Study Report लाई स्वीकार गरेको तथा बदनियत राखी सञ्चालक समितिको मिति २०७०/०५/२९ को बैठकबाट China CAMC लाई नै परियोजना लागत बढाई ठेक्का दिने उद्देश्यले परामर्शदाता टोली गठन गर्ने निर्णय गरे गराएको, परामर्शदाता टोलीको प्रतिवेदन बमोजिमको संशोधित लागत इष्टिमेट २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुरूप China CAMC संग कार्य अगाडि बढाउन नेपाल सरकारको स्वीकृतिका लागि मन्त्रालयमा पठाउने भनी मिति २०७०/०७/२९ मा सञ्चालक समितिबाट निर्णय गरे गराएको, मन्त्रालयको निर्देशन बमोजिम महानिर्देशकले परियोजना सम्बन्धी आवश्यक कार्य अगाडि बढाउने भनी मिति २०७०/१२/२४ मा सञ्चालक समितिबाट निर्णय गरे गराएको, Commercial Agreement तयार गर्न मिति २०७१/०१/१४ मा प्राविधिक कमिटी गठन गरेको, Commercial Agreement को मस्यौदा सम्बन्धमा मिति २०७०/१२/२४ को निर्णय भैसकेकोले सञ्चालक समितिबाट थप निर्णय गरिरहनु परेन भनी मिति २०७१/०२/०५ मा निर्णय गरे गराएको र सोही निर्णयसमेतका आधारमा २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) कायम गरी निर्माण व्यवसायी China CAMC कम्पनीसँग Commercial Contract Agreement मा मिति २०७१/०२/०८ (२२ मे २०१४) मा हस्ताक्षर समेत गरेको, सम्झौतामा लागत अनुमानमा रकम बढ्न गएको र थप हुन गएका Item लगायतका विषयमा थप अध्ययन गराउने भनी मिति २०७१/०५/२४ मा निर्णय गरी इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानमा पठाएको, इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानको मिति २०७१/०५/२७ को प्रतिवेदनले समेत सम्झौता अंक २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलरको पुष्ट्याई गरेकोले सोही रकम संशोधित स्वीकृत लागत भएको भनी ऋण सहायता माग गर्नको लागि संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा मिति २०७१/०६/१२ को पत्रबाट लेखी पठाएको, परिमार्जित लागत अनुमान २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुसार आयोजना कार्यान्वयन गर्न कारवाही अगाडि बढाउन नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को स्वीकृतिका लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले प्रस्ताव पेस गर्ने भनी आफूसमेतले गैरकानूनी लाभ प्राप्तिको लागि राष्ट्रसेवक पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी मिति २०७१/०७/०३ मा अर्थमन्त्रीको कार्यकक्षमा तत्कालीन अर्थमन्त्री डा.रामशरण महतसमेतको बदनियतपूर्ण संलग्नता तथा उपस्थितिमा यी प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमनसमेत बदनियतपूर्वक उपस्थित भई उक्त निर्णय गरे गराएको तथ्य स्थापित भएको र त्काल प्राप्त प्रमाणबाट निज कसुरदार हुन भन्ने मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको देखिरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ड) बमोजिम थुनाम राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्नेमा प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमनलाई मिति २०८२।१२।०५ गते रु.५,००,०००/-</p>
--	--	--	---

				<p>धरौटी माग गर्ने गरी भएको आदेश बेरितको देखिंदा बदर भागी छ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका तत्कालीन उप-सचिव हरि बहादुर खड्काको हकमा: ● प्रतिवादी हरि बहादुर खड्का संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका तत्कालीन उप-सचिव पदमा कार्यरत रहेको देखिन्छ। प्रतिवादी हरि बहादुर खड्काले बदनियत राखि आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई लागत अनुमान भन्दा धेरै बढी बोल अंक भएकोले सारभूत रूपमा प्रभावग्राही नभएको China CAMC को बोलपत्रमा वार्ता गरी सो बोलपत्र स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदमा प्रस्ताव पेस गर्ने भनी मिति २०६९/११/०३ मा भएको निर्णयमा संलग्न भएको, परामर्शदाता टोलीको प्रतिवेदन बमोजिमको संशोधित लागत इष्टिमेट २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुरूप China CAMC संग कार्य अगाडि बढाउन नेपाल सरकारको स्वीकृतिका लागि मन्त्रपरिषदमा प्रस्ताव पठाउने भनी मिति २०७०/०८/१० मा भएको निर्णयमा संलग्न भएको, सञ्चालक समितिको मिति २०७०/०७/२९ को निर्णय बमोजिम परियोजनाको ठेक्का लगायत कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाउन प्राधिकरणलाई निर्देशन दिने भनी मिति २०७०/१२/२१ मा भएको निर्णयमा संलग्न भएको, २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अर्थ मन्त्रालयमा ऋण सहायता माग गर्ने भनी मिति २०७१/०३/०३ मा भएको निर्णयमा संलग्न भएको, इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थानको मिति २०७१/०५/२७ को प्रतिवेदनले समेत सम्झौता अंक २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलरको पुष्ट्याई गरेकोले सो रकम मनासिव हो भनी अर्थ मन्त्रालयमा ऋण सहायता माग गर्ने भनी मिति २०७१/०६/१४ मा भएको निर्णयमा संलग्न भएको, परिमार्जित लागत अनुमान २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर अनुसार आयोजना कार्यान्वयन गर्न कारबाही अगाडि बढाउन नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदको स्वीकृतिका लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले प्रस्ताव पेस गर्ने भनी आफूसमेतले गैरकानूनी लाभ प्राप्तिको लागि राष्ट्रसेवकको पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी मिति २०७१/०७/०३ मा अर्थमन्त्रीको कार्यकक्षमा तत्कालीन अर्थमन्त्री डा.रामशरण महतसमेतको बदनियतपूर्ण संलग्नता तथा उपस्थितिमा यी प्रतिवादी हरि बहादुर खड्कासमेत बदनियतपूर्वक उपस्थित भई उक्त निर्णय गरे गराएको तथ्य स्थापित भएको मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको देखिरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ड) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्नेमा साधारण तारिखमा राखे गरि भएको आदेश बेरितको देखिंदा बदर भागी छ। ● संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका तत्कालीन मन्त्री तथा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण सञ्चालक समितिका अध्यक्ष प्रतिवादी भीम प्रसाद आचार्यको हकमा:-निज प्रतिवादी भीम प्रसाद आचार्य ले बदनियत राखि आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदको मिति २०७०/०९/११ को बैठकबाट ४अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट प्रचलित कानुन बमोजिम निर्णय हुने विषयमा मन्त्रपरिषदबाट केही गर्नु नपर्ने" भनी गरेको निर्णयमा बदनियत राखी आफू अनुकूलको व्याख्या गरी गराई प्राधिकरण सञ्चालक समितिको मिति २०७०/०७/२९ को २८२ औं बैठकबाट गरेको निर्णय बमोजिम परियोजनाको ठेक्का स्वीकृति लगायत कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाउन प्राधिकरणलाई निर्देशन दिने भनी मिति २०७०/१२/२१ मा मन्त्रीको हैसियतले निर्णय गरेको भन्ने अवस्था देखिन्छ। सञ्चालक समितिको अध्यक्षको हैसियतमा रही सञ्चालक समितिको मिति २०७०/१२/२४ को २८७ औं बैठकबाट मन्त्रालयको निर्देशन बमोजिम महानिर्देशकले परियोजना सम्बन्धी आवश्यक कार्य अगाडि बढाउने भनी निर्णय गरे गराएको देखिन्छ। सम्झौता रकम २१५.९६५ मिलियन अमेरिकी डलर (भ्याट बाहेक) कायम गरी निर्माण व्यवसायी China CAMCE कम्पनीसँग Commercial Contract गर्न मिति २०७१/०२/०८ मा प्राधिकरणमा लेखी पठाउन अन्तिम स्वीकृति दिएको र सोही स्वीकृतिको आधारमा मिति २०७१/०२/०८ (२२ मे २०१४) मा Commercial Contract Agreement भए बमोजिम China Exim Bank सँग सहूलियतपूर्ण ऋण माग गर्न अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने भनी मिति २०७१/०३/०३ मा मन्त्रीको हैसियतमा निर्णय गरेको भन्ने स्पष्ट देखिरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्नेमा धरौट रकम माग गर्ने गरि भएको आदेश बेरितको देखिंदा बदर भागी छ। साथै प्रस्तुत मुद्दामा निजले साबिक देखिका पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण खरिद सम्बन्धी घटनाक्रमका बारेमा यी प्रतिवादीलाई निज संलग्न भई गरेका माथि उल्लिखित कार्य कसूरमा संलग्न हुँदा र विषय सन्दर्भ अध्ययन गरी आफ्नो
--	--	--	--	---

				<p>तहबाट निर्णय प्रक्रियामा संलग्न भई कार्य अगाडि बढाउँदा खरिद कार्यको शुरु चरण देखिका कार्य कसूर भए गरेको थाहा जानकारी हुँदाहुँदै जानी बुझी बदनियत राखी यी प्रतिवादीले China CAMC Engineering Co.Ltd., तथा अन्य प्रतिवादीहरूसँग गैरकानूनी स्वार्थ पूरा गर्न मिल्ने सोही अनुरूप मनासिब कारण बिना लागत इष्टिमेन्ट अस्वभाविक रूपमा बढाई संशोधन गरी काम गर्ने गराउने, अस्वभाविक रूपमा बढी मूल्य तिरी खरिद गर्ने गराउने कार्य कसूरलाई निज राष्ट्रसेवकले आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई निरन्तरता दिई निज आफू समेत संलग्न रहेको मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको देखिरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ङ) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्नेमा निज प्रतिवादी भिम प्रसाद आचार्यको हकमा मिति २०८२।१२।०९ गते रु.२,५०,०००/- धरौट रकम माग गर्ने गरि भएको आदेश बेरितको देखिदा बढर भागी छ।</p> <p>• नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन उप-महानिर्देशक रोशन चित्रकारको हकमा:</p> <p>• नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका तत्कालीन उप-महानिर्देशक रोशन चित्रकार, ले बदनियत राखि आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई मूल्याङ्कन समितिले कुनै पनि बोलपत्रहरू सारभूत रूपमा प्रभावग्राही नरहेका भनी प्रतिवेदन दिएकोमा उक्त बोलपत्रहरूउपर कुनै कारवाही गर्नु नपर्ने बाध्यकारी कानुनी प्रावधान विपरीत हुने गरी लागत बढाउने योजनासहित China CAMC Engineering Co.Ltd. कै संलग्नतामा परियोजनाको लागत बढाउने गरी पेस हुन आएको Feasibility Study Report माथि जुलाई ९-१६,२०१३ सम्म China CAMC कै प्रतिनिधिसँग छलफल/बैठक गरी सो Feasibility Study Report लाई स्वीकार गरी लागत बढाउने कार्यमा मिलेमतो गरी भूमिका निर्वाह गरेको देखिन्छ। यसरी प्रस्तुत मुद्दामा साबिक देखिका पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण खरिद सम्बन्धी घटनाक्रमका बारेमा यी प्रतिवादीलाई निज संलग्न भई गरेका माथि उल्लिखित कार्य कसूरमा संलग्न हुँदा र विषय सन्दर्भ अध्ययन गरी आफ्नो तहबाट निर्णय प्रक्रियामा संलग्न भई कार्य अगाडि बढाउँदा खरिद कार्यको शुरु चरण देखिका कार्य कसूर भए गरेको थाहा जानकारी हुँदाहुँदै जानी बुझी बदनियत राखी यी प्रतिवादीहरूले China CAMC Engineering Co.Ltd., तथा अन्य प्रतिवादीहरूसँग गैरकानूनी स्वार्थ पूरा गर्न मिल्ने सोही अनुरूप मनासिब कारण बिना लागत इष्टिमेन्ट अस्वभाविक रूपमा बढाई संशोधन गरी काम गर्ने गराउने, अस्वभाविक रूपमा बढी मूल्य तिरी खरिद गर्ने गराउने कार्य कसूरलाई यी राष्ट्रसेवकहरूले आफ्नो पद तथा ओहोदाको दुरुपयोग गरी गराई निरन्तरता दिई निज आफू समेत संलग्न रहेको मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको मिसिल संलग्न एवं माथि उल्लिखित एवं विवेचित सबूद प्रमाणबाट पुष्टी भएको देखिरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ङ) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु पर्नेमा साधारण तारेखमा राखे गरि भएको आदेश बेरितको देखिदा बढर भागी छ।</p> <p>• अपराध अनुसन्धानको क्रममा “पिरामिड शैलीमा” तहगत जिम्मेवारीको आधारमा कसूरजन्य कार्यमा संलग्न माथिल्लो तहको पदाधिकारी वा अधिकारीको पदसोपान समेतको आधारमा अनुसन्धान गर्नु पर्ने भनि सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मुद्दा नं.०८०-WH-००१५ मा प्रतिपादित नजिर सिद्धान्त प्रतिपादन भएको परिप्रेक्ष्यमा पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण खरिद सम्बन्धी कार्यमा लागत अनुमान बढाई भ्रष्टाचारजन्य कसूरको विभिन्न तह र चरणहरूमा भएका गैर कानूनी निर्णयमा संलग्न यि प्रतिवादीहरू डा.पुण्यराज शाक्य, हरि बहादुर खड्का, रोशन चित्रकार को हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ग) बमोजिम साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी र प्रतिवादी मध्येका China CAMC Engineering co.ltd तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजालको हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२५,००,०००/- र प्रतिवादी भिम प्रसाद आचार्यको हकमा सोही ऐनको दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२,५०,०००/- साथै प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमनको हकमा रु. ५,००,०००/- धरौटी लिई मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी विशेष अदालत काठमाण्डौ वाट भएको थुन्छेक आदेश बेरितको हुदाँ बढर भागी छ।</p> <p>• प्रस्तुत मुद्दाको थुन्छेकको आदेश गर्ने क्रममा समानस्तरका प्रतिवादीहरू कसैलाई साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी र केही प्रतिवादी नोकसानी भएको विगो मागदावीको तुलनामा अत्यान्त न्युन धरौटी लिई मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी</p>
--	--	--	--	--

					<p>आदेश गर्नु थुनछेक सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त विपरीत रही बेरितको आदेश भएको तथ्य स्पष्ट देखिन्छ। यसै सन्दर्भमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट ने.का.प. २०५२ अंक ६ निर्णय नं. ६०१६ (मान बहादुर तामाङ वि. काठमाण्डौ जिल्ला अदालत समेत भएको) र ने.का.प. २०५४ अंक अंक ७ नि.नं. ६४०४ (काली प्रसाद खनाल समेत बिरुद्ध जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय इनरुवा) मुद्दामा “वारदातमा समान तथ्य र परिस्थिति भएको तथा समान संलग्नता भएका प्रतिवादीहरूको हकमा समान आदेश हुनुपर्ने” भनी प्रतिपादन सिद्धान्त समेतको आधारमा विशेष अदालतबाट भएको उक्त आदेशहरू बेरितको देखिंदा बदरभागी छ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विशेष अदालतबाट थुनछेक आदेश गर्दा अपराधको प्रकृति र गाम्भिर्यता, कसूरमा प्रतिवादीहरूको संलग्नता, कसूर गर्दाको परिस्थिति, प्रतिवादीहरूले प्रमाण लोप गर्न र नयाँ कृतिम प्रमाण सृजना गर्न सक्ने अवस्था, पीडित तथा साक्षीको सुरक्षा, घटनाले समाजमा परेको प्रभाव एवं सामाजिक आक्रोश, अदालतमा प्रतिवादीहरूको उपस्थितीको सुनिश्चितता, निजहरूलाई हुन सक्ने सजाय एवं फैसला कार्यान्वयनको अवस्था, स्वेच्छाचारी सरकारी काम कारवाहीको नियन्त्रण समेतका सिद्धान्तलाई मध्यनजर गरी सोमा अनुपातिक न्याय (Proportionality), प्रतिवादीहरूको कसूरमा संलग्नता र निजहरू विरुद्धको प्रमाण बीच समान व्याख्या एवं मूल्याङ्कन कायम गरी थुनछेक आदेश गर्नु पर्नेमा यि प्रतिवादी विरुद्धका प्रमाण एवं निजहरूले लिखित रूपमा गरेका विभिन्न कार्यालयगत निर्णयहरू नजरअन्दाज गरी आत्मगत रूपमा केही प्रतिवादीहरूको हकमा विगोको तुलनामा अत्यन्त न्युन धरौटी माग गर्ने तथा अन्य केही प्रतिवादीहरूको हकमा साधारण तारेखमा राखे गरी भएको विशेष अदालतको उल्लिखित थुनछेक आदेश प्रारम्भिकरूपमै बेरितको देखिंदा बदर भागी छ। • थुनछेक आदेशका सन्दर्भमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ग) मा मुद्दाको कुनै पक्षलाई तारिखमा राखी पुर्पक्ष गर्ने वा आवश्यक परेका बखत झिकाउने वा खास समयमा हाजिर हुने गरी तारेखमा नराखी पुर्पक्ष गर्ने, देहाय (घ) मा तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कुनै अभियुक्तलाई थुनामा राखी पुर्पक्ष गर्नुपर्ने नदेखिएमा निजसँग निजले हानी नोकसानी गरेको विगो वा गैरकानूनी रूपमा लिएको रकम र निजलाई हुन सक्ने कैद र जरिवाना समेतलाई दृष्टिगत गरी धरौटी वा जमानत माग्ने, देहाय (ङ) मा तत्काल प्राप्त प्रमाणका आधारमा अभियुक्तलाई थुनामा राखी पुर्पक्ष गर्नुपर्ने पर्याप्त र मनासिव कारण भएमा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि निजलाई थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ भने विशेष प्रकृतिको कसूर भ्रष्टाचार मुद्दामा विशेष प्रकृतिको कार्यविधि नै पालना गर्नु पर्ने विधायिकिय मनसाय रहेको देखिन्छ। उपरोक्त कानूनी व्यवस्था अनुसार थुनछेक आदेश गर्दा तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कसूरदार देखिने भएमा; (Prima facie Evidence), प्रमाण ऐन २०३१ को दफा १८ र विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (घ) र (ङ) मा उल्लेख भए अनुसार कानून बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीले संकलन गरेका प्रमाणहरू अदालतमा विधि सम्मत रूपमा प्रस्तुत भई कानून बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीले संकलन गरेका सबै प्रमाणहरू तत्काल प्राप्त प्रमाण हुने र ति प्रमाणका आधारमा कसूरदार हो भन्ने विश्वास गर्नसक्ने मनासिव आधार भएमा न्यायिक मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने गरी कानूनमा न्यायिक अधिकारीलाई स्पष्ट गरको देखिन्छ। यसरी मनासिव आधार बस्तुनिष्ट, विश्वासनिय, स्वतन्त्र, निर्विवाद र स्वयंसिद्ध प्रमाणबाट पुष्टि हुनुपर्ने, प्रमाण स्वतन्त्र निष्पक्ष तवरबाट प्रक्रिया सम्मत तरिकाले (Due process of law) संकलन भएको हुनुपर्ने अवस्थालाई कानून मै उल्लेख भए बमोजिम प्रस्तुत मुद्दामा आरोपत्रसाथ पेश भएका सबूद प्रमाणलाई विशेष अदालतबाट थुनछेक आदेश गर्दा न्यायिक तवरले अध्ययन व्याख्या विश्लेषण भएको देखिंदैन। विधायिकाले कानून निर्माण गर्दा जघन्य अपराधमा कुनै पनि अभियुक्तलाई मुद्दाको पुर्पक्षको लागि थुनामा नै राखेर मुद्दाको कारवाही गर्नु पर्छ भन्ने मनसाय रहेको देखिन्छ भने गम्भिर प्रकृतिको अपराधमा केवल आर्थिक धरौटीको माध्यमबाट स्वतन्त्रता दिँदा समाजमा गलत सन्देश जाने र बिधिको शासन कमजोर हुन्छ। समाज र राष्ट्रलाई गम्भीर असर पार्ने कसूरमा तत्काल प्रमाणबाट कसूरदार पुष्टि भएको अभियुक्तहरूलाई निर्दोषताको अनुमानका आधारमा छाडिदैं जाने हो भने फौजदारी न्याय व्यवस्था सञ्चालन हुन नसक्ने अवस्था पैदा हुन सक्छ। यसै सन्दर्भमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट “समाज र राष्ट्रलाई गम्भीर असर पार्ने फौजदारी कसूर गरेको आरोप लागी अदालत समक्ष पेश गरिएका र तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट सो अवस्था पुष्टि भएका अभियुक्तहरूलाई निर्दोषताको अनुमानको आडमा छाडिदैं जाने हो भने फौजदारी न्याय प्रशासनले कार्य गर्न नसक्ने भनी ने.का.प २०६६ क ८ नि.नं. ८२०२ मा नजिर सिद्धान्त समेत
--	--	--	--	--	--

				<p>प्रतिपादन भएको देखिदा सार्वजनिक निकाय नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई रु.७४,३४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रूपैयाँ पचास पैसा) नोकसानी पुर्याउने यि प्रतिवादीहरू प्रतिवादीहरू डा.पुण्यराज शाक्यहरि बहादुर खड्का, रोशन चित्रकार को हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ग) बमोजिम साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी र प्रतिवादी मध्येका China CAMC Engineering co.ltd को तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजालको हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२५,००,०००/- र प्रतिवादी भिम प्रसाद आचार्यको हकमा सोही ऐनको दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२,५०,०००/- र अर्का प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमको हकमा रु.५,०००,०००/- धरौटी लिई मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी भएको आदेश बेरितको हुदाँ बदर भागी छ।</p> <p>• अतः माथि विवेचित आधार, कारण, कानूनी व्यवस्था एवं नजिर सिद्धान्त समेतका आधारमा यी प्रतिवादीहरू डा.पुण्यराज शाक्य, रतीश चन्द्रलाल सुमन, हरि बहादुर खड्का, रोशन चित्रकार, China CAMC Engineering co.ltd को तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजाल र भिम प्रसाद आचार्य समेतले नेपाल सरकार, सार्वजनिक निकाय नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलाई बदनियतपूर्वक रु.७,४३,४३,४५०.०० अमेरिकी डलर (अक्षरेपि सात करोड त्रिचालिस लाख त्रिचालिस हजार चार सय पचास अमेरिकी डलर) अर्थात रु.८,३६,७३,५५,२९७।५० (अक्षरेपि आठ अर्ब छत्तीस करोड त्रिहत्तर लाख पचपन्न हजार दुईसय सन्तानब्बे रूपैयाँ पचास पैसा) नोकसानी पुर्याएको तथ्य तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट पुष्टि भएको देखिदा निज प्रतिवादीहरूलाई विशेष अदालत ऐन २०५९ को दफा ७ को देहाय (ड) बमोजिम पुर्पक्षको क्रममा थुनामा राखि मुद्दाको कारवाही हुनु पर्नेमा निज प्रतिवादीहरू विरुद्धका उपरोक्त उल्लिखित तत्काल प्राप्त प्रमाण र कसुरदार हो भन्ने मनासिव आधारहरूको विश्लेषण नगरि प्रतिवादीहरू डा.पुण्यराज शाक्य, हरि बहादुर खड्का, रोशन चित्रकार को हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ग) बमोजिम साधारण तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी र प्रतिवादी मध्येका China CAMC Engineering co.ltd को तर्फबाट अधिकार प्राप्त रविन रिजालको हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२५,००,०००/- र प्रतिवादी भिम प्रसाद आचार्यको हकमा सोही ऐनको दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.२,५०,०००/- साथै अर्का प्रतिवादी रतीश चन्द्रलाल सुमको हकमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (घ) बमोजिम रु.५,००,०००/- धरौटी रकम लिई मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी भएको उक्त आदेश बेरितको देखिदा सो बेरितको आदेश बदर गरी निज प्रतिवादीहरूलाई विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ड) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गरी पाउन सम्मानित अदालत समक्ष सादर अनुरोध गरिन्छ।</p>
--	--	--	--	--